

Marts 2015

Bidragssatser for heltidsbedrifter 2014 – Niveau og spredning

Highlights

- Den gennemsnitlige bidragssats for heltidsbedrifter lå i 2014 på 0,96 pct. – en stigning på 0,13 procentpoint fra 2012 til 2014. Efter kraftige stigninger siden 2008, er stigningstakten aftaget.
- Heltidsbrug betaler årligt i alt knap 1,6 mia. kr. i bidrag – en stigning fra ca. 0,7 mia. kr. i 2008. Alene *stigningen* i bidragssatserne fra 2012 til 2014 koster landbruget over 300 mio. kr. Stigningen fra 2008 skyldes både flere realkreditudlån og højere bidragssatser. Men mens udlånet er steget med 35 pct., er omkostningerne til bidrag steget med 118 pct.
- 80 pct. af landbrugsvirksomhederne betalte en bidragssats mellem 0,7 og 1,3 pct. Næsten halvdelen betaler en bidragssats mellem 0,9 og 1,2 pct. Godt 10 pct. betaler under 0,7 pct. i bidrag, mens 14 pct. betaler over 1,2 pct. Der er således betydelig variation, og realkreditinstitutterne prisdifferentierer i stigende grad.
- Bidraget vægter stadig mere i de samlede finansieringsomkostninger. I 2008 udgjorde bidrag ca. 4 pct. af de samlede finansieringsomkostninger. I 2013 var denne andel steget til knap 18 pct.
- Bidragssatserne skal ideelt set afspejle den finansielle sektors omkostninger og den risiko, der er forbundet med udlånet. Og både omkostninger og risiko er steget, dels som følge af myndighedernes restriktive krav til realkreditinstitutterne og strammere regler for værdiansættelse og nedskrivninger, og dels på grund af kriseårene 2008-2010, der har forringet landbrugsvirksomhedernes økonomi via større gæld og dræn af egenkapital.
- Men selvom både omkostninger og risiko er steget, har realkreditinstitutternes tab på landbrug i perioden 2007-2013 været yderst begrænsede – under 1 mia. kr. - på trods af de historisk økonomisk vanskelige år for landbruget. I samme periode har bidragssatserne givet realkreditinstitutterne en indtjening på over 8 mia. alene på heltidsbrug.
- Den økonomiske og finansielle krise samt myndighedernes krav til den finansielle sektor har således været særdeles dyr for landbruget. Bidragssatserne forekommer at være kommet op på et uforholdsmæssigt højt niveau, men baggrunden for bidragssatsernes stigning er uigennemsigtig, hvilket er uhensigtsmæssigt i en konkurrencemæssig kontekst.

Henvendelser vedr. analysen bedes rettet til:

Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

T +45 8740 5175 (direkte)

M +45 2013 5175

E kak@seges.dk

Arne Oksen

Michael Vestergaard Nielsen

Baggrund og afgrænsning

Realkreditlån er normalt landbrugets væsentligste og billigste finansieringskilde. Sådan vil det formentlig også være i lang tid fremover. Administrationsbidraget på realkreditlån er dog generelt steget siden starten af den økonomiske og finansielle krise i 2007/8. Der er samtidig stor variation i størrelsen af bidragssatserne, hvilket viser, at realkreditinstitutterne i vid udstrækning anvender prisdifferentiering.

Realkreditinstitutterne fastsætter bidragssatserne ud fra realkreditinstituttets omkostninger, indtjeningsbehov og en helhedsvurdering af den pågældende virksomheds kreditværdighed. I kreditinstitutternes vurdering indgår såvel kvantitative som kvalitative vurderinger.

Denne analyse er en ajourføring af tidligere analyser fra januar og marts 2014 af bidragssatserne i 2012 og 2013 og har til formål at beskrive udviklingen i niveauet og spredningen i bidragssatserne fra 2012 til 2014.

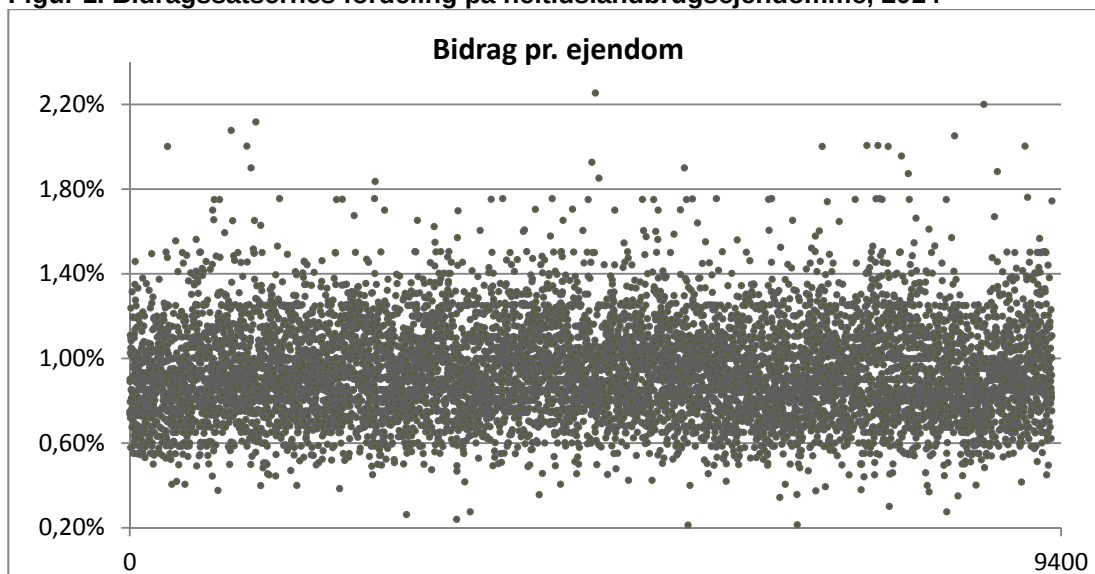
Når der senere på året foreligger tilstrækkelig mange regnskabsdata for landbrugsvirksomhederne i 2014, belyses hvilke økonomiske faktorer, der influerer på bidragssatserne.

Analysen er foretaget på baggrund af ca. 9.400 indberetninger ultimo 2014. Der er taget udgangspunkt i bidragssatser fra de to største realkreditinstitutter for landbrugsfinansiering, Nykredit og DLR, og i denne udgave er der tilføjet en opdeling af bidragssatserne på disse realkreditinstitutter.

Realkreditinstitutternes bidragssatser over for landbruget

Den gennemsnitlige bidragssats for heltidslandbrug lå i 2014 på 0,96 pct. hos de deltagende realkreditinstitutter. Det er en stigning på 0,13 procentpoint fra 2012, hvor bidragssatsen var 0,83 pct. Figur 1 viser bidragssatsen for hver enkelt ejendom i undersøgelsen ultimo 2014.

Figur 1. Bidragssatsernes fordeling på heltidslandbrugsejendomme, 2014

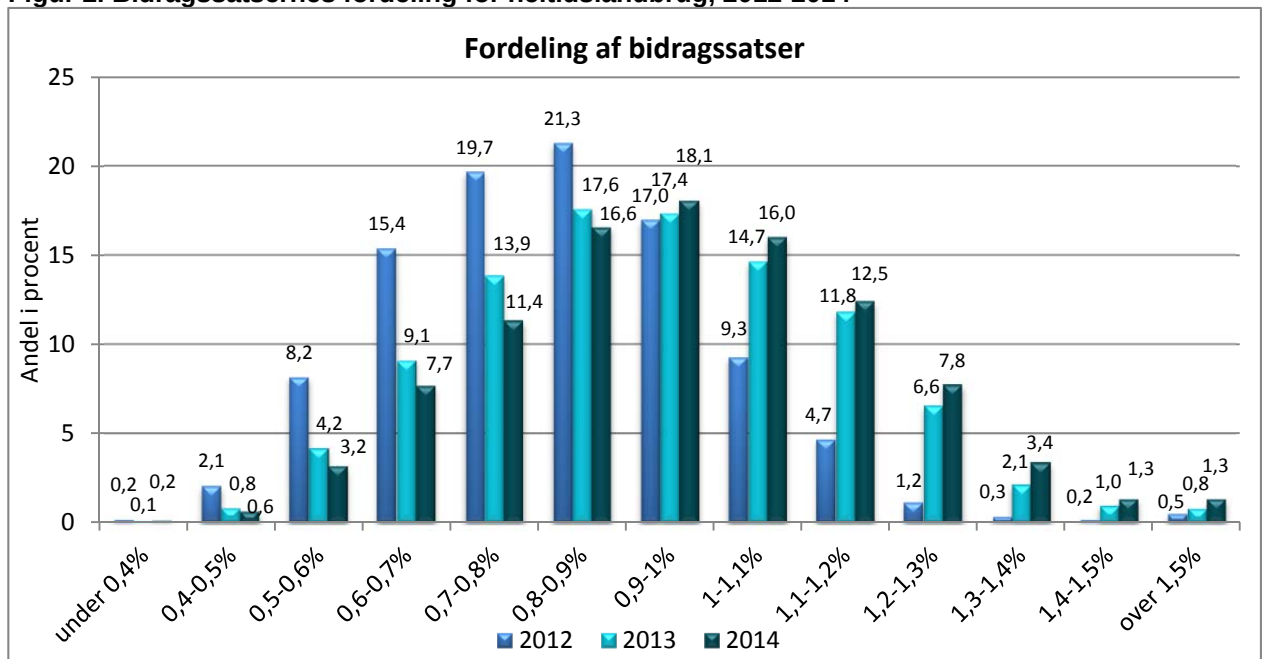
Opgørelsen viser såvel ensartethed som variation i, hvad den enkelte landbrugsvirksomhed betaler.

I Figur 2 er bidragssatserne opdelt i intervaller, hvoraf det ses, at:

- Ca. 80 pct. af landmændene betaler mellem 0,7 og 1,3 pct.
- Halvdelen betaler en bidragssats mellem 0,9 og 1,2 pct.
- Godt 10 pct. betaler under 0,7 pct. i bidrag
- Ca. 14 pct. måtte betale en bidragssats over 1,2 pct.

Udover det generelle løft i bidragssatserne viser Figur 2, at der er en tendens til, at realkredit-institutterne prisdifferentierer i højere grad end tidligere.

Figur 2. Bidragssatsernes fordeling for heltidslandbrug, 2012-2014

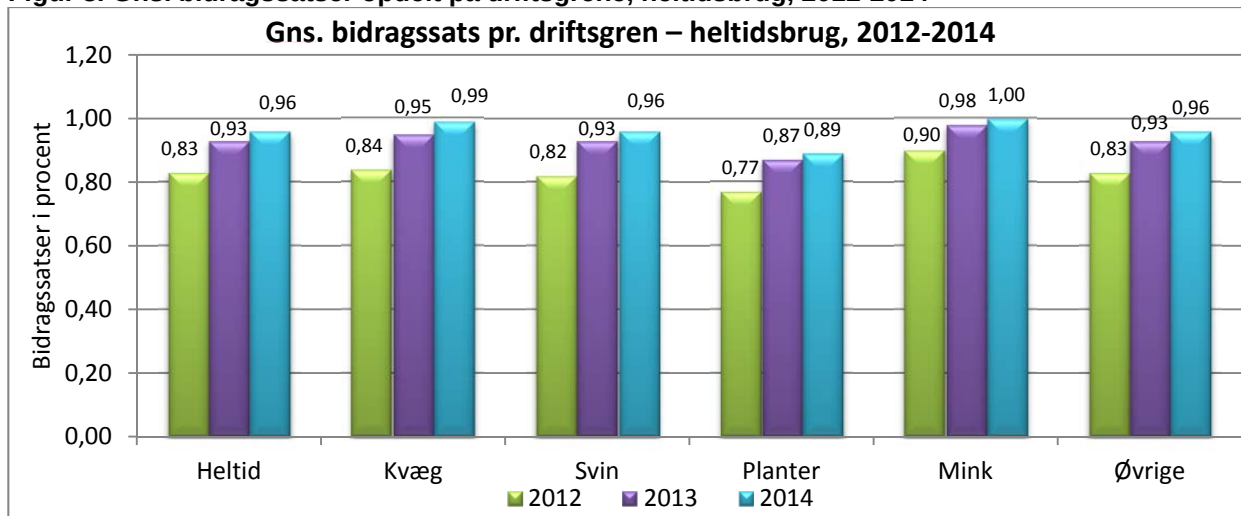

De nuværende niveauer for bidragssatserne kan sammenholdes med niveauerne før finans-krisen i 2007/2008, hvor den typiske bidragssats lå på godt 0,4 pct. Der er således tale om mere end en fordobling af bidragssatserne fra 2007/8 til ultimo 2014. Der er dog en tendens til, at stigningstakten bremser op.

Opdelt på driftsgrene er den største og næsten eneste forskel, at minkproducenter betaler lidt mere i bidrag end gennemsnittet jf. Figur 3 nedenfor. Der er sket en lille udligning siden 2012 idet minkproducenternes afstand til gennemsnittet er faldet fra 0,07 til 0,04 pct.point.

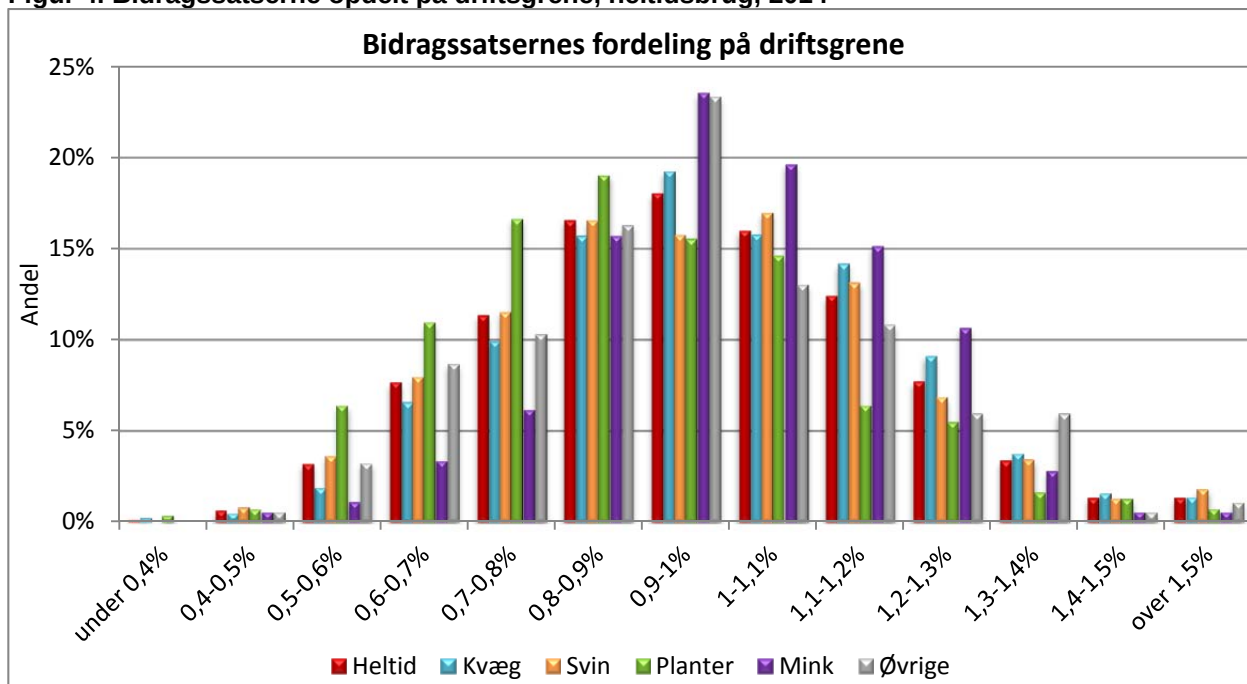
Den lille forskel i minkproducenternes bidragssatser i forhold til resten af landbruget kan hænge sammen med, at jord udgør en mindre andel af aktiverne. Jord er traditionelt forbundet med en højere grad af "sikkerhed" for kreditgiver end andre aktiver. Derudover har mink-avlerne tidligere i perioder oplevet større udsving i afsætningspriserne. Endelig kan forskellen måske også forklares med, at minkavlere ikke på samme måde som andre driftsgrene har været økonomisk tilskyndet til at praktisere aktiv gældspleje i de seneste år.

Figur 3. Gns. bidragssatser opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2012-2014

Spredningen i bidragssatserne er stort set ens på tværs af driftsgrenene. Løjnefaldende er blot de lidt højere satser for minkproducenter.

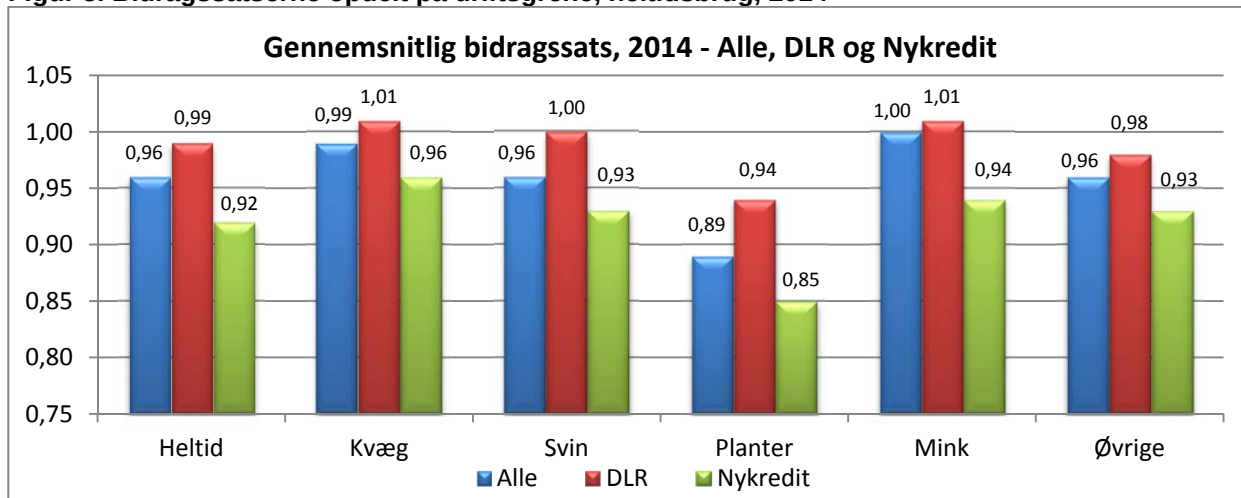
Figur 4. Bidragssatserne opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2014

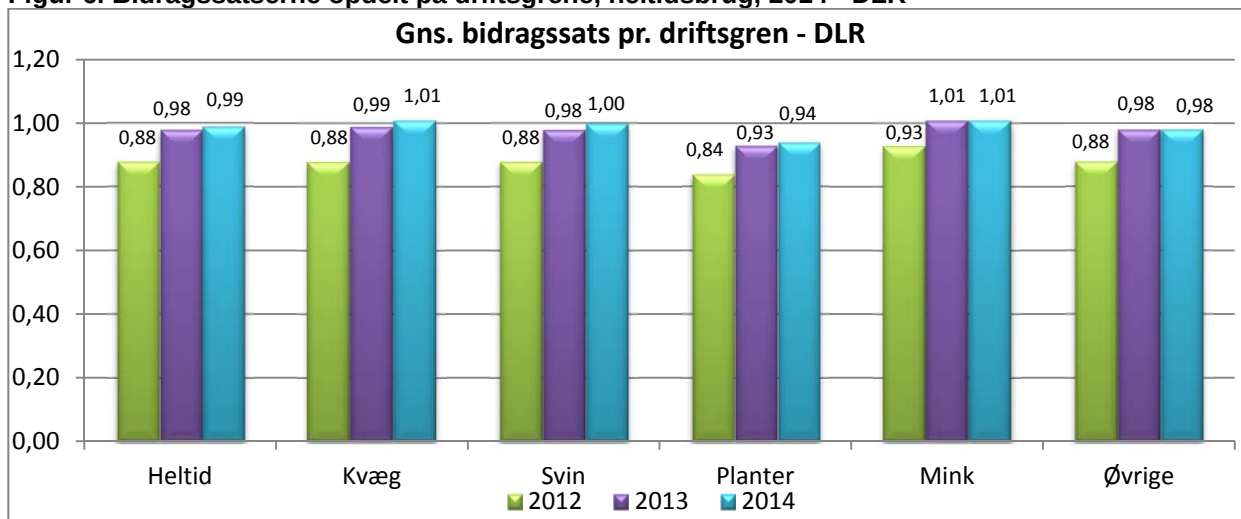
Opdelt på realkreditinstitutter er der en tendens til, at Nykredits bidragssatser ligger lidt lavere end DLR's. bidragssatser, jf. Figur 5 nedenfor. Den gennemsnitlige bidragssats ligger således på 0,92 pct. i Nykredit og 0,99 hos DLR. Forskellen ses for alle driftsgrene, størst forskel for planteavlere, hvilket kan skyldes de meget differentierede produkter.

Bidragssatserne stiger i begge realkreditinstitutter fra 2012 til 2014, jf. Figur 6 og 7 nedenfor. Dog ses en tendens til, at forskellen mellem institutterne indsnævres. Således var forskellen mellem de gennemsnitlige satser på 0,13 pct.point i 2012 men kun 0,07 pct.point i 2014.

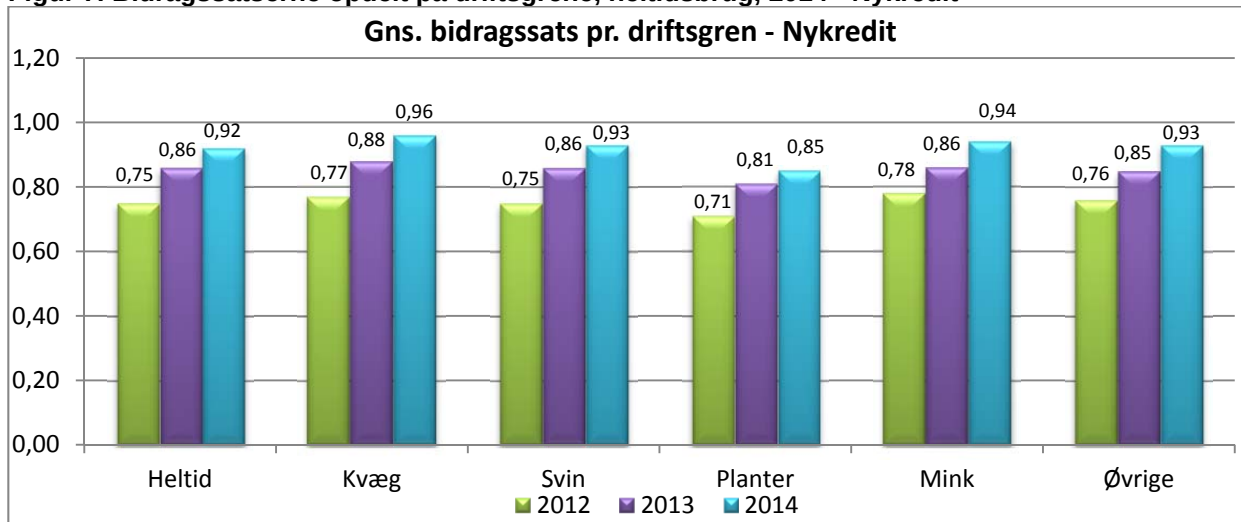
Figur 5. Bidragssatserne opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2014

Figur 6. Bidragssatserne opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2014 - DLR

Figur 7. Bidragssatserne opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2014 - Nykredit

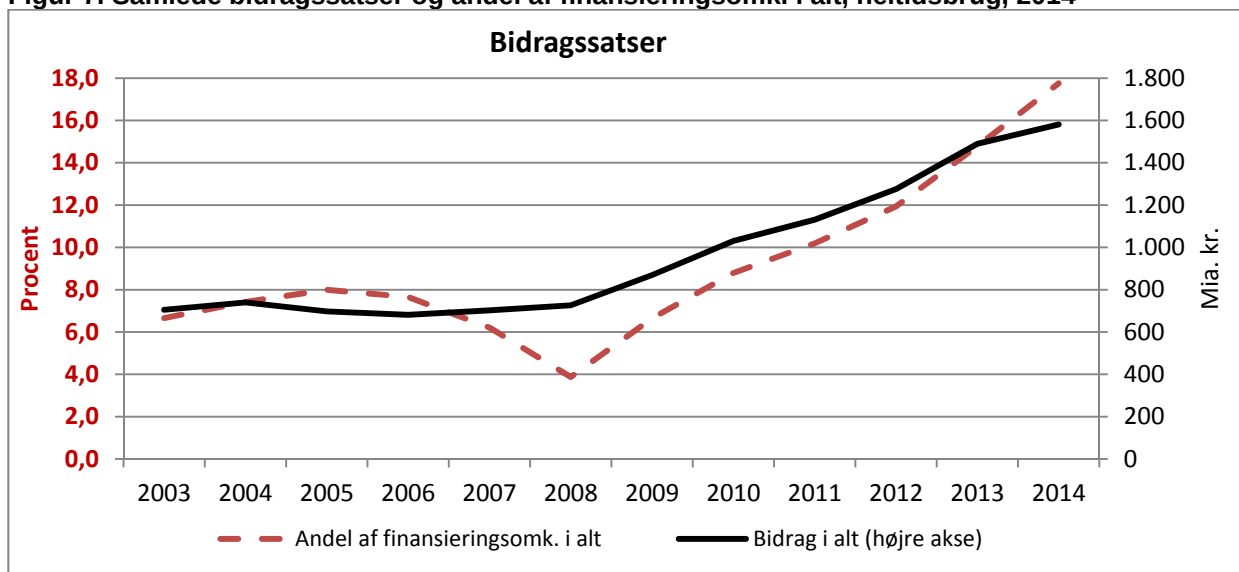

Landbrugets samlede omkostninger til bidrag til realkreditinstitutter

Heltidslandbrugsvirksomhedernes samlede omkostning til bidrag er steget kraftigt. Fra at udgøre ca. 0,7 mia. kr. i 2008, andrager omkostningerne i 2014 knap 1,6 mia. kr. For hele landbruget er omkostningen til bidrag ca. 1,8 mia. kr. i 2014.

Stigningen afspejler dels en stigning i realkreditudlånet og dels højere bidragssatser. Mens udlånet er steget med 35 pct., er omkostningerne til bidrag dog steget med 118 pct.

Figur 7. Samlede bidragssatser og andel af finansieringsomk. i alt, heltidsbrug, 2014

I perioden 2006-2008 dykkede bidragets andel af de samlede finansieringsomkostninger markant. Det skyldes højere renter, større bankgæld og lavere bidragssatser. Siden 2008 steg bidragets andel af de samlede finansieringsomkostninger kraftigt fra ca. 4 pct. til knap 18 pct. Andelen er højest for mink og lavest for planter. Svin og kvæg ligger omkring middel.

Principielt set skal bidragssatserne over for landbruget afspejle de omkostninger og den risiko, der er forbundet med udlån til landbruget.

Skrappere krav fra myndighederne til realkreditinstitutterne til solvens og likviditet har medført stigende omkostninger og hævet indtjeningskravene. Samtidig har myndighederne strammet reglerne vedrørende værdiansættelse og nedskrivninger, hvilket har forringet sikkerhederne bag realkreditinstitutternes udlån.

Endvidere blev gældsserviceringssevnen i landbruget generelt set forringet i kriseårene 2008-2010. Der er ekstrem stor spredning i landbrugsvirksomhedernes økonomiske formåen, men generelt set faldt indtjeningen, samtidig med at gælden steg og egenkapitalen faldt.

Heroverfor står dog, at på trods af de økonomisk vanskelige år for landbruget, har realkreditinstitutternes tab på landbrug i perioden 2007-2013 været yderst begrænsede – under 1 mia. kr. I samme periode havde realkreditinstitutterne en indtjening fra bidragssatserne på over 8 mia. kr. på heltidsbrug. Alene *stigningen* i bidragssatserne fra 2012 til 2014 har kostet landbruget over 300 mio. kr. På denne baggrund forekommer bidragssatserne at være kommet op på et uforholdsmæssigt højt niveau i forhold til risikoen.

Analyse af bidragssatser og økonomiske variable ud fra 2012-regnskaber

Videncentret for Landbrug har tidligere undersøgt sammenhængen mellem bidragssatserne og en række økonomiske variable ud fra regnskaber fra 2012. Analysen kan findes på Landbrugsinfo.dk/okonomianalyser.

Denne analyse kan først gentages med 2014-tal, når der er indberettet tilstrækkelig mange tal til ØDB, men det formodes, at de tidligere fundne sammenhænge fortsat er valide.

Nedenfor gengives hovedpointerne fra den tidligere analyse:

I undersøgelsen af 2012-regnskaberne kunne der generelt testes signifikant sammenhæng mellem bidragssatserne og blandt andet følgende faktorer:

- Gældsprocent - Jo højere gældsprocent, desto højere bidragssats og vice versa.
- Indtjeningsevne – Jo lavere afkast af investeret kapital, desto højere bidragssats og vice versa.
- Likviditet – Jo mindre overskudslikviditet, desto højere bidragssats og vice versa.
- Afdragsfrihed – Jo større andel af lån med afdragsfrihed, desto højere bidragssats og vice versa.
- Misligholdte lån – Hvis bedriften misligholder lån, betales et højere afdrag.
- Realkreditinstitut - Der er forskel på niveauet for bidragssatserne i de enkelte realkreditinstitutter.
- Antal lån - Jo flere lån, desto højere bidragssats og vice versa.
- Restgæld - Jo større restgæld, desto højere bidragssats og vice versa.
- Egenkapital - Jo lavere egenkapital, desto højere bidragssats og vice versa.

Der kan være stor forskel på, hvilke bidragssatser, de enkelte landmænd betaler, og bidragssatsen fastsættes i vid udstrækning individuelt. Der er god sammenhæng mellem landmandens økonomiske formåen og bidragssatsen, dvs. prisen på at opnå kredit. Der kan dog tillige konstateres påvirkning fra en række ikke-økonomiske variable, såsom realkreditinstitutets vurdering af låntageren, miljøforhold, makro- og driftsgrensspecifikke forhold.

Hvis en landmand formår at forbedre sin økonomi, kan det således være en vej til at opnå bedre vilkår hos den finansielle samarbejdspartner. For eksempel kan en forbedret indtjening og/eller lavere gæld sætte en god cirkel i gang med billigere kredit, yderligere forbedringer af indtjeningen/mindre gæld, lavere marginale låneomkostninger, mere rentable investeringer samt friere dispositionsret og lettere adgang til fremmedkapital.

En del af bidragssatsernes niveau kan forklares med landmandens økonomiske præstationer, en anden med realkreditinstitutternes behov for at øge indtjeningen.

Derudover betaler en større gruppe landmænd en højere bidragssats end andre landmænd med sammenlignelige økonomiske resultater. Det kan skyldes 1) en fejlvurdering af landmanden, 2) at en supplerende kvalitativ vurdering af landmanden berettiger et højere risikotillæg eller 3) at det på grund af markedsmæssige uhensigtsmæssigheder er muligt at pålægge landmanden højere bidragssatser end berettiget, idet konkurrencen mellem realkreditinstitutter delvist er sat ud af kraft, da landmænd ikke frit kan skifte finansiell samarbejdspartner.

Siden 2007/2008 er landmændenes konkurrenceevne forringet som følge af finansielle omkostninger med højere bidragssatser, forhøjet kursskæring og øget rentemarginal i banker.